

Силабус курсу

«Актуальні проблеми дошкільної освіти»

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань: 01 Освіта / педагогіка

Спеціальність: 012 Дошкільна освіта

Освітньо-наукова програма «Дошкільна освіта»

Дні занять: четвер, п'ятниця

Консультації: середа

Рік навчання: I, семестр I

Кількість кредитів – 4 Мова викладання – українська

Керівник курсу

Кандидат педагогічних наук Кузьма Ірина Ігорівна

Контактна інформація iryna.ihorivna.kuzma@gmail.com + 38 097 344 92 20

Опис дисципліни

На сучасному етапі розвитку України відбувається активне реформування освіти, зокрема й дошкільної: прийнято відповідні нормативно-правові документи, визначено ключові компетентності для життя тощо. Багато уваги приділяється розвитку дошкільної освіти, адже саме в дошкільлі розпочинає формуватися особистість, громадянин, патріот. Тому необхідно визначити актуальні проблеми дошкільної освіти з метою пошуку шляхів їхнього подолання, використовуючи, зокрема, вітчизняний історичний та світовий досвід.

Майбутній магістр дошкільної освіти повинен сформувати вміння: аналізувати сучасні проблеми вітчизняної системи дошкільної освіти, систем дошкільної освіти прогресивних країн світу, виокремлюючи переваги та недоліки з метою впровадження інноваційних ідей у вітчизняний освітній простір дошкільця; використовувати основні нормативно-правові документи, літературу для дітей дошкільного віку; критично й творчо мислити; удосконалювати та проєктувати форми і методи освітнього процесу закладів дошкільної освіти відповідно до сучасних вимог дошкільної освіти України; аналізувати специфіку сучасного дитинства в сукупності проявів суб'єктності та самобутності кожної окремої дитини.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні тенденції розвитку дошкільної освіти в контексті викликів сьогодення та шляхи реалізації позитивних ідей у закладах дошкільної освіти.

Зміст дисципліни «Актуальні проблеми дошкільної освіти» розроблено на основі відповідних вимог щодо підготовки магістрантів у закладах вищої освіти зі спеціальності 012 Дошкільна освіта з урахуванням восьмого рівня національної рамки кваліфікацій: здатності особи розв'язувати складні задачі і проблеми в певній галузі професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Структура курсу

Годи- ни Лек./ сем.	Тема	Результати навчання	Завдання
2/2	Актуальні проблеми дошкільної освіти. Мета і завдання курсу.	Мати поняття щодо актуальних проблем дошкільної освіти. Знати мету й завдання курсу; нормативно-правові документи у сфері дошкільної освіти, зокрема Базовий компонент дошкільної освіти, з метою виокремлення актуальних проблем.	Питання, створення mind-map, хмари тегів
2/2	Особистісно зорієнтована модель дошкільної освіти. Предметно-розвивальне середовище як чинник виховання і навчання дітей у ЗДО.	Мати поняття особистісно зорієнтованого підходу. Розуміти особливості реалізації цього підходу в дошкільлі. Знати шляхи створення предметно-розвивального середовища, особливості використання, освітньо-дидактичний потенціал. Розуміти проблеми та труднощі реалізації.	Питання, рекомендації щодо створення предметно-розвивального середовища.
2/2	Гендерний підхід до виховання дітей у сучасній практиці дошкільної освіти.	Диференціювати поняття «гендер», «стать», «гендерні	Питання, ігри та інші форми роботи для

		стереотипи». Уміти визначати гендерні стереотипи як актуальну проблему дошкільної освіти. Ознайомитися з дитячою літературою для з'ясування гендерних стереотипів; дослідженнями реалізації гендерного виховання в ЗДО.	формування гендерної культури, методичні рекомендації для батьків та вихователів.
0/2	Дослідження проблем економічного виховання дошкільників.	Уміти виокремлювати проблеми, які стосуються реалізації економічного виховання в ЗДО. Володіти вміннями вироблення рекомендацій для вихователів та батьків щодо економічного виховання дітей дошкільного віку.	Питання; рекомендації для вихователів та батьків щодо економічного виховання дітей дошкільного віку; підбірки літератури, ігор, казок щодо економічного виховання.
2/2	Медіаосвіта дітей дошкільного віку як актуальна проблема сучасного дошкільця.	Знати понятійно-категорійний апарат теми (медіа, мультимедіа, медіазасіб, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність, медіаосвіта в ЗДО, медіаграмотність дошкільника). Диференціювати різні медіа. Засвоїти історичні аспекти розвитку медіа, зокрема в закладах дошкільної освіти. Розуміти особливості впливу традиційних та інноваційних медіа на	Питання, рекомендації для батьків, підбірки ігор із PlayMarket

		життя дошкільника, профілактика негативних впливів. Ознайомитися з медіапродукцією для дітей. Знати шляхи підвищення власної медіаграмотності.	
2/2	Національно-патріотичне виховання дітей дошкільного віку в сучасних умовах розвитку суспільства.	Ознайомитися з основними поняттями теми (патріотизм, національно-патріотичне виховання та ін.). Знати нормативні документи щодо реалізації національно-патріотичного виховання, зокрема й у закладах дошкільної освіти; завдання, форми, методи, засоби формування патріотичних почуттів дошкільників. Уміти виокремлювати актуальні проблеми національно-патріотичного виховання.	Питання, тезовий план консультації для вихователів із питань національно-патріотичного виховання для подолання виявлених на занятті проблем.
0/2	Дослідження проблем фізичного й валеологічного виховання дітей дошкільного віку.	Знати основні здоров'язбережувальні технології в ЗДО (технологія фізичного виховання дітей «Театр фізичного розвитку та оздоровлення дітей» М. Єфименка, навчання в русі, арт-терапія), інноваційні методи і форми роботи в процесі реалізації фізичного	Питання, підбірки руханок, вправ для казкотерапії тощо для подолання виявлених на занятті проблем.

		виховання дітей (казкотерапія, піскотерапія, кольоротерапія, фітбол-гімнастика, оздоровчі доріжки, шумові руханки та ін.). Уміти виокремлювати актуальні проблеми фізичного й валеологічного виховання дітей дошкільного віку.	
2/2	Дослідження проблеми трудового виховання дошкільників і співпраці дошкільного навчального закладу з родинами вихованців.	Уміти визначати актуальні проблеми, які стосуються трудового виховання. Знати шляхи співпраці дошкільного навчального закладу з родинами вихованців; сучасні підходи до організації взаємодії сім'ї та дошкільного навчального закладу; форми взаємодії сім'ї та дошкільного навчального закладу. Володіти знаннями про особливості проведення батьківських зборів як форми комунікації батьків і вихователів та способи вдосконалення зборів.	Питання, визначення альтернативних форм роботи з батьками, їхніх переваг та недоліків.
2/2	Дослідження проблем правового, морального, екологічного та естетичного виховання дошкільників.	Знати особливості правового і морального виховання дошкільників. Уміти аналізувати проблемні ситуації, що зумовлюють застосування	Питання, кейси, підбірки ігор

		<p>правових уявлень у різноманітних формах власної діяльності дитини дошкільного віку. Розуміти специфіку екологічного та естетичного виховання відповідно до вікових особливостей дошкільників. Уміти виокремлювати актуальні проблеми правового, морального, екологічного та естетичного виховання дітей дошкільного віку.</p>	
0/2	<p>Проблеми реалізації сучасних освітніх технологій та методик у дошкільлі.</p>	<p>Володіти понятійно-категорійним апаратом теми (метод, методика, технологія, освітня технологія). Знати найпоширеніші технології й методики сучасного дошкільля (технологія розвитку творчої особистості Г. Альтшуллера, теорія розв'язання винахідницьких завдань, методика навчання дітей читанню М. Зайцева, методики навчання ранньому читанню за О. Декролі, методика навчання дітей раннього віку Глена Домана, розвивальні ігри Нікітіних: кубики, гра типу «Танграм»; «Чудеса на піску», «Казкові</p>	<p>Питання, презентації, проєкти.</p>

		лабіринти гри» (В. Воскобович) як інноваційні технології); особливості їхньої реалізації. Уміти визначати проблеми, які виникають у процесі використання охарактеризованих методик і технологій.	
2/2	Педагогічні системи в контексті сучасних проблем дошкільної освіти.	Ознайомитися із системами дошкільної освіти провідних світових держав. Визначати інновацій, які можуть бути впроваджені у вітчизняну систему ДО. З'ясувати особливості, які не можуть бути реалізовані в українських закладах дошкільної освіти. На основі досвіду провідних світових держав визначати шляхи подолання актуальних проблем вітчизняної ДО. Виокремлювати особливості української ДО, які варті впровадження в зарубіжних країнах.	Питання, кейси, презентації, проекти.
2/2	Актуальні проблеми підготовки дітей до школи в теорії та практиці українського та європейського дошкільця.	Уміти визначати актуальні проблеми наступності навчання дітей в закладі дошкільної освіти та початковій школі. Сучасний стан та проблеми підготовки дітей до школи: розуміти основні суперечності.	Питання, кейси.
2/2	Управління розвитком	Знати поняття творчого потенціалу	Питання,

творчого потенціалу педагогів у ЗДО: вітчизняний та європейський досвід.	та шляхи його розвитку. Розуміти особливості реалізації інноваційної діяльності. Володіти знаннями про систему підготовки вихователя до інноваційних форм роботи. Опираючись на вітчизняний та європейський досвід, уміти виробляти практичні рекомендації для вихователів.	презентації, практичні рекомендації для вихователів.
--	---	--

Літературні джерела

1. Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія і практика. Навчальний посібник / під заг. ред. проф. С. А. Нікітчиної. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2014. 368 с.
2. Базовий компонент дошкільної освіти: [затв. Рішенням Колегії МОН України і Президії НАПН України] / науковий кер.: Богуш А. М.; авт. кол-в: Богуш А. М., Беленька Г. В., Богініч О. Л. та ін. Київ: Видавництво, 2012. 26 с.
3. Борисова Н. Патріотичне виховання дітей дошкільного віку. *Таврійський вісник освіти*. 2017. № 1 (57). С. 53–59.
4. Валентьєва Т. І. Сутність, мета, принципи і форми співробітництва дошкільного навчального закладу з батьками старших дошкільників. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2013. Вип. 17 (1). С. 121–128.
5. Гаращенко Л. Сучасні підходи до розгляду теоретичних основ фізичного виховання дітей дошкільного віку. *Людинознавчі студії. Педагогіка*. 2017. Вип. 4. С. 54–63.
6. Гіптерс З. В. Досвід економічного виховання дітей в українській родині: історико-педагогічний аспект. *Topical Problems of Modern Science*. 2017. Vol. 3. Р. 71–75.
7. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту: В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, Н.І.Богданець-Білокаленко [та ін.]; наук. кер.: Г.В. Беленька, М.А. Мащовець; Мін. освіти і науки, мол. та спорту України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 304 с.

8. Дудник Н. Формування економічної компетенції дошкільників як психолого-педагогічна проблема. *Збірник наукових праць*. Частина 3, 2014. С. 103–109.

9. Закон України «Про дошкільну освіту». Київ: Дошкільне виховання, 2001. 56 с.

10. Іванчук С. А., Бонзарєва Н. С. Проблема економічного виховання в теорії дошкільної педагогіки. *Молодий вчений*. 2017. № 10.1 (50.1). С. 30–34.

11. Каплуновська О., Кичата І., Палець Ю. Україна – моя Батьківщина. Парціальна програма національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку / за наук. ред. О. Д. Рейпольської. Тернопіль: «Мандрівець», 2016. 72 с.

12. Кікінежді О. М., Говорун Т. В., Міщенко О. О. Гендерне виховання дошкільнят: навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2011. 192 с.

13. Кузьма І. І. Медіаосвіта в закладах дошкільної та початкової освіти: методичні рекомендації. Тернопіль: Вектор, 2020. 126 с.

14. Кузьма І. І. Формування медіаграмотності дітей старшого дошкільного віку: теорія і технологія: монографія / за наук. ред. проф. Чайки В. М. Тернопіль: Вектор, 2019. 188 с.

15. Крутій К., Кузьма І. Діагностика виховних стратегій батьків щодо дитини дошкільного віку як чинник попередження девіантної поведінки. *Теорія та практика профілактичної роботи з дітьми, схильними до девіантної поведінки: український і міжнародний досвід: монографія* / О. Янкович та ін. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2018. 300 с. С. 19–28.

16. Крутій К. Л. Медіадидактичні особливості використання мультфільмів як засобу навчання мови і розвитку зв'язного мовлення дошкільників. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2013. № 3. С. 85–90.

17. Левчук О. Формування економічної свідомості дітей дошкільного віку: посібник. Костопіль, 2019. 92 с.

18. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. кер. проекту: В. О. Огнев'юк; наук. ред. Г. В. Беленька; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна та ін. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2016. 352 с.

19. Писарчук О. Т. Особливості формування предметно-розвивального середовища дошкільного навчального закладу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2014. № 4. С. 9–17.

20. Поніманська Т. І., Дичківська І. М. Дошкільна педагогіка. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл., спеціальність «дошкільне виховання». Київ: Видавничий дім «Слово», 2004. 352 с.

21. Рожко-Павлишин Т. А. Взаємодія з сім'єю – пріоритетний напрям діяльності закладу дошкільної освіти. *Молодий вчений*. 2018. № 11 (63). С. 697–701.

22. Фера С. Соціально-психологічні особливості та сучасний стан реалізації економічної соціалізації дітей в дошкільному навчальному закладі. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Психологічні науки*. 2016. № 1 (16), травень. С. 219–224.

23. Шулигіна Р., Мовчун В. Гендерне виховання дітей дошкільного віку: досвід співробітництва учасників педагогічного процесу. *Вісник Інституту розвитку дитини. Сер.: Філософія, педагогіка, психологія*. 2014. Вип. 35. С. 124–131.

24. Янкович О. І., Кузьма І. І. Освітні технології у початковій школі: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2018. 266 с.

25. Chaikowska A. Сучасні тенденції екологічної освіти дітей дошкільного віку: зарубіжний досвід. *Social Work and Education*. 2018. Vol. 5. No. 1. P. 39–150.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** Роботи, які здані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до 20% від максимальної оцінки). Перескладання модулів відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин.

- **Політика щодо академічної доброчесності:** Письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (зокрема й із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час тестування онлайн.

- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватися в онлайн-формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістовий модуль 1. Усне опитування, виготовлення презентації	10
Змістовий модуль 2. Усне та письмове опитування; виготовлення методичних рекомендацій для батьків, вихователів, оформлення підбірки ігор, руханок, презентацій, кейсів тощо; виконання вправ.	40
Змістовий модуль 3. Усне опитування, виготовлення презентації тощо	10
ІНДЗ	20
Підсумкове оцінювання	20

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задов.
E	60-64	задов.
FX	35-59	не задовільно з можливістю повторного складання
F	1-34	не задов. з обов'язковим повторним вивченням курсу